

Haug-Knutzen-saken

Professor Skeie om Høyesteretts-betenkningen

Fra professor Jon Skeie har vi mottatt:

1) Ved beslutning av 5. april 1938 forlenget Stortinget valgperioden fra 3 til 4 år. Der ble senere spørsmål om denne beslutning hadde forlenget gyldigheten av det valg som var holdt i 1936. Representanten Markhus foreslo at Stortinget skulle forelegge dette spørsmål for Høyesterett i henhold til Grunnlovens paragraf 88. Men ved votering 10. februar 1939 fikk forslaget bare 25 stemmer. Der ble da ikke holdt nytt valg i 1939, og det i 1936 valgte storting begynte en fjerde sesjon 11. januar 1940.

nn

lingen
i lan-
ikke
7 inn-
rskjøll.
ges der
sosiale
ger så
st gjør
n det
av for-
Sam-
skatter

beløp
t som
til so-
let ene
skape
i opp-
i Nor-
ver og
re be-
oregår
varsfø-
ge dy-
lvider.
ris en
av en
dsstat.

ngden
orger-
ngang
anske-
e det
erson-
n en-
sine.
ystem,
mätte
enne-

KS

nt

2) Alle høyesterettsdommere tok i desember 1940 avskjed på grunn av en strid med okkupasjonsmakten. Den 25. juni 1942 holdt 11 av disse dommere et møte og erklærte at Stortingets myndighet hadde opphørt ved utløpet av den nye valgperiode, d. v. s. 10. januar 1941, og at det «ikke i kraft av konstitusjonell nødrett» kan «gjenoppstå som statsmakt». De dommere som da hadde passert aldersgrensen (70 år) ble ikke nedkalt til møtet. En av dommerne, Bonnevie, satt i fengsel.

Etter frigjøringen sammenkalte presidentskapet det gamle storting til møte 14. juni 1946. Og etter innstilling fra konstitusjons- og utenrikskomiteen vedtok det 28. s. m. enstemmig at det skulle fortsette den sesjon som var avbrutt ved okkupasjonen.

Etterat der høsten 1946 var holdt nytt stortingsvalg esket det gamle storting 13. november s. å. Høyesteretts betenkning i to spørsmål: Om det kunne erklære sin egen funksjonstid endt før 10. januar 1946, og om det nyvalgte storting kunne sammenkalles før 11. januar 1946. I en redegjørelse av 20. s. m. svarte retten (mot Einar Hansens stemme) ja på begge spørsmål. I sine premisser sa retten nu, at det i 1936 valgte stortings funksjonstid måtte anses forlenget på grunn av okkupasjonen. Betenkningen av 25. juni 1942 ble ikke nevnt i rettens svar på Stortingets henvendelse. Dette ble kritisert, da betenkningen ble kjent.

Undersøkelseskommissjonen av 1946 hadde også den oppgave å uttale seg om Høyesteretts holdning under okkupasjonen.

Den søkte i oktober 1946 opplysninger fra Paal Berg og Schjelderup og i mars 1947 fra Klæstad, som nu var dommer i Haag. I et brev til meg dat. 24. mai 1947 skrev kommissjonen: Det er opplyst at høyesterettsdommernes møte i juni 1942 fant sted etter henvendelse fra Dem til et av Høyesterets medlemmer! Ved spørsmål til kommissjonens sekretær fikk jeg vite at Schjelderup hadde sagt at jeg gjennom Klæstad hadde rettet en sådan henvendelse. Jeg skrev da straks til Klæstad. Han svarte: «Schjelderups uttalelse må bero på en misforståelse eller feilrindring. Jeg har aldri sagt at det var De som tok initiativet til møtet. Heller ikke har jeg kjennskap til at initiativet utgikk fra Dem. Jeg bemyndiger Dem til å meddele

ovenstående til kommissjonen, om De finner grunn til det».

Klæstad kunne da ikke lenger tjene som hjemmelsmann for den påstand at jeg hadde fremkalt dommernes møte. Men i sin bok «Over bakkekammen», som kom ut i 1949 anfører Schjelderup en annen hjemmelsmann (s. 265): «Berg kunne fortelle at Skeie innstendig hadde bedt ham å få møtet i stand. Etterpå hadde Skeie takket ham varmt».

Som vitner i saken Edm. Haug mot Sam. Knutzen har både Schjelderup og Berg fremført denne påstand. Og i siste vitnemøte, lørdag, 10. d. m. har de bekreftet den på ære og samvittighet. Den er imidlertid ikke riktig. Berg har ifølge Aftenpostens referat i sin vitneforklaring 10. februar bl. a. sagt: Det er en kjensgjerning at Skeie og jeg i 1942 møttes flere ganger. Vi møttes for eksempel på den tiden da det var på tale at Norges Bondelag skulle nazifiseres, og vi snakket om hvordan man kunne møte et slikt angrep». Det var vel for å sannsynliggjøre riktigheten av sin fremstilling om dommermøtet 25. juni 1942 han ga denne forklaring.

Jeg må imidlertid minne om at det var høsten 1940 (og de første måneder av 1941) kampen om Norges Bondelag fant sted. Jeg var med i denne kamp etter oppfordring fra Trædal og Holten. Jeg så ikke Berg eller Schjelderup og hørte ikke at de var med i kampen. Men da den avgjørende seier var vunnet ved bondelagsrepresentantskapets beslutning av 17. november 1940 fikk jeg (i min daværende bolig i Aker) en stor blomsterkurv og en takke-adresse undertegnet av fire kjente menn, bl. a. Ferdinand Schjelderup. Da min hustru så adressen stakk hun den øyeblikkelig i ovnen. Og det var nok det forsiktigste. Jeg var allerede i faresonen bl. a. for mine råd mot forhandlingene med tyskerne i juni og september 1940.

Berg og Schjelderup har, såvidt jeg kan se, ikke tillagt meg noen klanderverdig hensikt med den angivne oppfordring til dommernes møte 25. juni 1942. De har bare sagt at det må skyldes en svikt i min erindring, at jeg som vitne i saken Haug mot Sam. Knutzen har benektet deres tidligere påstand. Og erindringssvikt må man jo regne med hos alle og særlig hos en mann i min alder.

Da de to vitners forklaring har vært referert i mange aviser og den nevnte betenkning har en historisk interesse, vil jeg likevel be pressen ta inn denne min redegjørelse om den virkelige sammenheng.

Jeg må tilføye: Jeg vil ikke tvile på at begge vitner har talt i en art av god tro. Og jeg har nevnt omstendigheter som kan forklare en feilrindring hos dem: I 1939 tilrådet jeg Stortinget å eske Høyesteretts betenkning om grunnlovsvedtaket av 1938. Og jeg har en gang virkelig takket Berg for noe, etter oppfordring fra Klæstad takket jeg ham våren 1940 for hans medvirkning til opprettelse av administrasjonsrådet.

Di
mot

I en i
bringer
Sjøfarts
framgaa
ron i A
& komn
og inte
Prensa
handler
som fø
lemmer
berøvet
selvster
krevd
Buenor
fes. A
ha abx
gjenn
eninge
småan
net m
begrer
rekke,
abonn
skadel
Da
søkte
kjørte
plasse
keript
patist
tet &
nen,
som
og h
arbel
113
har p
mot:
offisi
besta
ter. H
anlec
at de
frihe
Rede
kom:
det

La

Et
den
het
fore
tive
til
beh
sjor
ster
ikke
R
den.
lang
har
fren
mer
O
F
ne
195
Th
Ri
ag
G)

Opprop fra Riksmålsforbundet